

Milli Demokratik Devlet ve Kalkınma

SEMİH KORAY

Prof.Dr.
Ekonomi Bölümü, Bilkent Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Semih Koray, matematik alanındaki doktorasını 1980 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nden almıştır. Social Choice and Welfare, Review of Economic Design, Journal of Economic Theory, Econometrica ve Semigroup Forum gibi dergilerde yayımlanmış çeşitli makaleleri bulunmaktadır. Koray, Review of Economic Design dergisinde editörlük ve asosiye editörlük, Güney Avrupa İktisat Kuramcılar Birliği'nde Başkanlık ve Genel Sekreterlik, Türkiye Matematik Olimpiyat Komitesi'nde Başkanlık, Uluslararası Matematik Olimpiyatları Danışma Kurulu'nda üyelik ve İktisadi Tasarım Vakfı'nda Başkanlık yapmıştır. Koray'ın araştırma konusundaki ilgi alanları, iktisadi ve toplumsal tasarım, oyunlar kuramı ve toplumsal seçme kuramı üstünde yoğunlaşmaktadır. Koray, halen Vatan Partisi'nin Uluslararası İlişkiler Bürosu'ndan sorumlu Genel Başkan Yardımcısı'dır. Aylık Teori ve Bilim ve Ütopya dergilerinde yayımlanmış siyasi ve toplumsal konulara ilişkin çeşitli makaleleri bulunan Koray, aynı zamanda Aydınlık gazetesinde haftalık Avrasya Seçeneği adlı köşesindeki yazılarını sürdürmektedir.

E-posta: ksemih@bilkent.edu.tr

Atıf : Koray, S. (2022). Milli demokratik devlet ve kalkınma. *Kuşak ve Yol Girişimi Dergisi*, 3(2), 6-15.

ÖZ

21. yüzyılın 20. yüzyıldan en büyük farkı, Ezilen Dünya'nın kendi içinden hayatın her alanında emperyalist sisteme seçenек olmaya yönelen bir Gelişen Dünya çıkarmış olmasıdır. Dünyada üretimin odağı Batı'dan Doğu'ya kaymıştır. Bu sürecin başını çeken Çin Halk Cumhuriyeti'nin devlet öncülüğünde kamucu ve paylaşımcı bir yaklaşımla kazandığı başarılar bütün dünyada bir "mucize" etkisi yaratmıştır. Bugün bütün dünya, daha eşitlikçi ve adil yeni bir uluslararası düzen arayışı içindedir. Daha da önemlisi, Gelişen Dünya'nın başarıları ve beraberinde getirdiği çok kutupluluk, her ülkenin kendisi için belirlediği kalkınma stratejisi doğrultusunda uluslararası işbirliğinden yararlanması için uygun bir zemin yaratmaktadır. Bugün emperyalist hegemonyanın geriletilmesinin gelişmekte olan ülkelerin hayat alanını genişletmesi, bu ülkelerin nesnel zorunluluklarının hem yönetimlerinin hem de halklarının tutumlarını yönlendirmede daha etkin bir rol oynamasına yol açmaktadır. Dünyadaki nesnel koşullar, Türkiye'nin Kemalist Devrim'le büyük bir atılım yaparak başlattığı millî demokratik devrimini tamamlaması için son derece uygun bir zemin yaratmaktadır. 20. yüzyıl, Rusya, Türkiye, Çin ve İran'da yükselen demokratik devrim dalgasıyla başlamıştı. Bu dört ülkenin 21. yüzyılın başlarında yine emperyalist hegemonyaya karşı mücadelenin ön saflarında yer almaları, kuşkusuz bir rastlantı değildir. Bu durum, çağımızın Millî Demokratik Devrimler ve Sosyalizme Açılım Çağı olduğunun açık bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Çin, devrim, ekonomi, gelişen dünya, Türkiye.

21. YÜZYILIN 20. YÜZYILDAN EN BÜYÜK farkı, Ezilen Dünya'nın kendi içinden hayatın her alanında emperyalist sisteme seçenек olmaya yönelen bir Gelişen Dünya çıkarmış olmasıdır. Dünyada üretimin odağı Batı'dan Doğu'ya kaymıştır. Bu sürecin başını çeken Çin Halk Cumhuriyeti'nin devlet öncülüğünde kamucu ve paylaşımcı bir yaklaşımla kazandığı başarılar bütün dünyada bir "mucize" etkisi yaratmıştır. Batı'da geliştirilmiş olan büyüme ve kalkınma kuramları köklü bir biçimde sorgulanmaya başlamıştır. Dünya Bankası'nın ve Uluslararası Para Fonu'nun bütün ülkelere dayattığı tek tip reçeteler artık itibarlarını da, işlerliklerini de yitirmiştir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra yerküreye dizginsiz bir biçimde egemen olmaya yönelen ABD'nin neoliberal uluslararası düzeni, dünyanın çok kutuplu bir hale gelmesiyle birlikte çöküşe geçmiştir. Bugün bütün dünya, daha eşitlikçi ve adil yeni bir uluslararası düzen arayışı içindedir. Daha da önemlisi, Gelişen Dünya'nın başarıları ve beraberinde getirdiği çok kutupluluk, her ülkenin kendisi için belirlediği

kalkınma stratejisi doğrultusunda uluslararası işbirliğinden yararlanması için uygun bir zemin yaratmaktadır.

Bugün Gelişen Dünya'da nesnel zorunlulukların öznel tutumları çok güçlü bir biçimde etkilediği bir dönemden geçiyoruz. Emperyalist sistemin hegemonyasının geriletilmesiyle kazanılan hayat alanının genişlemesi, bu etkinin siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda hızla yaygınlaşmasını beraberinde getirmiştir. Nesnel etkenlerin tetiklediği cereyanların bu kadar güçlü olması, devrimin yükseliş dönemlerine özgü bir durumdur. Bugün insanlık, yepyeni bir dünya yaratmanın eşiğindedir.

Öte yandan nesnel etkenlerin tetiklediği yönelimlerin insanlığı kendiliğinden bu yeni dünyaya ulaştırmasına olanak yoktur. Özellikle insanlığın toplumsal gelişmede kendiliğindenliğin sonuna varmış olduğu çağımızda bu olanaksızlığın kavranması daha da büyük bir önem kazanmıştır. Çin'e özgü olmasına karşın, Çin deneyinin benzer bir sorunsalla karşı karşıya olan Gelişen Dünya'ya öğrettiği en önemli

Araştırmacılar, Çin'in başkenti Pekin'deki Uluslararası Büyük Veri Araştırma Merkezi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için çalışıyor, 8 Eylül 2021. (Xinhua, 2021)

ders, başarıya ulaşmada bilimin ışığında hazırlanmış bütünsel bir program ve stratejinin devlet öncülüğünde uygulanmasının vazgeçilmezliği.

Milli Demokratik Devrimler ve Sosyalizme Açılım Çağı'nın Temel Sorunsalı

İnsan, üretici güçlerin merkezindeki temel unsurdur. İnsanın özü, onun toplumsal varlığıdır. Toplumsal ilişkiler, toplumun yaratıcılığını ve enerjisini seferber ederek dünyayı değiştirme yetisine katkıda bulundukları ölçüde insanın özüne güç katar. Tarih boyunca toplumsal sistemler, yükseliş dönemlerinde insanın toplumsal özünü pekiştirirken, çöküş süreçlerinde sönmülmeye yönelmiştir. Sistemin insanın toplumsal varlığı üstündeki etkisini toplumsal olarak neyin ileri, neyin geri olduğunun belirlenmesinde nesnel ölçüt olarak almak yanıltıcı olmaz.

İnsanın üretici güçler içindeki konumu, günümüzde her zamankinden daha farklı bir anlam kazanmıştır. Çünkü insanlık, tarihin değil, ama üretim ilişkilerinin gelişiminde kendiliğindenliğin sonuna varmıştır.

Kapitalist üretim ilişkileri, bir önceki sistemin bağrında kendiliğinden gelişmiş olan üretim ilişkilerinin son örneğidir. Kapitalist üretim ilişkileri, demokratik devrimlerin ürünü olarak ortaya çıkmamıştır. Tersine demokratik devrimler, devrim öncesinde feodalizmin bağrında gelişmiş olan kapitalist üretim ilişkilerinin bir ürünüdür. Devrimin başardığı şey, bu ilişkilerin yaygınlaşmasının önündeki feodalizm engelini yıkılarak kapitalizmin egemen üretim tarzı haline getirilmesidir.

Oysa ne sosyalist ne de sosyalizme yönelen milli demokratik üretim ilişkileri kapitalizmin bağrında kendiliğinden oluşur. Sosyalizm ve sınıfsız topluma geçiş, dünya üstünde herhangi bir coğrafyada gerçeklik kazanmadan önce, tarihsel bir öngörü olarak ortaya atılmıştır. Sosyalizme ve giderek sınıfsız topluma yönelen üretim ilişkilerinin tasarlanması, tasarımın yaşama geçirilmesi için gerekli araçların oluşturulması ve bu dönüşümün arsız bir biçimde sürdürülmesi gerekir. Böyle bir dönüşüm, bilimin yol göstericiliği altında oluşturulmuş bütünsel bir programa sahip, bu programı uygulama planlarıyla bütünleyen ve bu planların gerçekleştirilmesi için topluma öncülük edip onu seferber eden bir toplumsal örgütlenmeyi gerektirir. Diğer bir deyişle, günümüzde üretim ilişkilerinin arsız bir süreç olarak tasarım ve dönüşümü, üretici güçlerin merkezinde yer alan insana düşen bir görev haline gelmiştir. Günümüzde bu yetiye sahip olan toplumsal örgüt, milli demokratik devlettir.

Aslında "geç kapitalizm"ın ülkelerini oluşturan Almanya, Japonya ve İtalya'da kapitalizmin egemen üretim tarzı haline gelmesinde devletin oynamış olduğu öncü rol de, bu açıdan öğreticidir. Emperyalizm Çağı'nda mazlum ülkeler için "geç kapitalizm" yolu tıkanmıştır. "Geç kapitalizm"i hedeflemenin gelişmekte olan bir ülke açısından kaçınılmaz olarak beraberinde getireceği şey, emperyalist piyasalara tabi hale gelen ülkenin bağımsızlık ve egemenliğinin büyük yaralar almasıdır.

Bağımsızlık ve egemenliği korumanın dayanacağı temel güç, millettir. Bir ülkenin kendini emperyalist piyasaların yönlendirmesine terk etmesi, milleti zaafa uğratar. Milletin büyük çoğunluğunu oluşturan çalışan sınıflar bu yükün altında ezilirken, sanayici ve iş adamlarının ayakları ülke toprağına basan önemli bir kesimi de yıkıma uğrar. Emperyalizmin azami hedefi, ezilen ve gelişmekte olan ülkelerin milli devletlerinin etkisiz hale getirilmesidir. Milli devletin zayıflaması, emperyalist sistemin ülke içindeki toplumsal fay hatlarını kurcalayarak milletin dağıtılmasında yeni mevziler kazanmasına yol açar. Öte yandan milletin dağıtılması da milli devleti daha büyük zaafa uğratar.

Bağımsızlık ve egemenlik, milletin üretim alanındaki gizilgücünü en üst düzeyde açığa çıkarmayı olanaklı kılan önkoşuldur.

Millet, bağımsızlık ve egemenliği koruma ve pekiştirmenin yanı sıra, ülkenin en başta ekonomi olmak üzere her alanda kalkınmasının da temel gücüdür. Bağımsızlık ve egemenlik, milletin üretim alanındaki gizilgücünü en üst düzeyde açığa çıkarmayı olanaklı kılan önkoşuldur. Bu gizilgücün dışavurumuna refahın milli birliği pekiştirecek biçimde milletin bütünü tarafından paylaşılması eşlik ettiğinde, bağımsızlık ve egemenlik de sarsılmaz bir güvenceye kavuşturulmuş olur. Gelişmekte olan mazlum ülkelerin karşı karşıya bulunduğu temel sorunsal, hem bağımsızlık ve egemenliklerini korumak ve pekiştirmek için milli birliği güçlendirmek, hem de üretim ilişkilerini üretici güçleri nitel ve nicel olarak en iyileştirecek biçimde düzenlemek ve dönüştürmektir.

Bu iki amacı karşılıklı olarak birbirlerini güçlendirecek bir uyum içinde gözetmenin hazır bir reçetesi yoktur. Sorunsal ortak olduğu için farklı

ülkelerin birbirlerinin deneyiminden yararlanma olanağına sahip olmalarına karşın, aslolan her ülkenin bilimin ışığında kendi koşullarına özgü yalnızca ekonomi değil her alanda kalkınma stratejisini belirlemesi ve uygulamasıdır. Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki ilişkiyi doğru kurma ve dönüştürmede de, bu süreci milleti oluşturan değişik sınıf ve kesimler arasındaki ilişkiyi hem uzlaşmaz hale, hem de gelişmenin önünde engel haline getirmeden yönetmede de, en gerçek yol gösterici bilimsel sosyalizmdir. Günümüzde bilimsel sosyalizmin kuramsal gelişmesinin pratikteki ana kaynağı da, bu sorunsaldır.

Hayatın her alanını kapsayan bu karmaşık süreç, ancak devletin öncülüğünde yürütülebilir. Milletin enerji ve yaratıcılığını seferber edebilmesi için devletin gerçekten milletin örgütlenmiş haline dönüştürülmesi gerekir. Bu amaca da ancak bilimsel sosyalizmi rehber edinerek ulaşmak olanaklıdır. Bugün işçi sınıfının kendisini kurtarmak için bütün insanlığı kurtarmak zorunda olan sınıf olduğu gerçeğinin son derece somut bir biçimde ete kemiğe büründüğü bir dönemden geçmekteyiz.

Milli Demokratik Devrim ve Kalkınma

İhtiyaca göre dağıtımı olanaklı kılan bir üretim bolluğuna ulaşamadığı sürece, bireyler arasında bölüşüm rekabeti varlığını sürdürecektir. Kamu çıkarını bireysel çıkarın üstünde tutan bireylerin varlığı, günümüzde insanlığın toplumsal ilerlemesini sağlamanın vazgeçilmez bir koşulunu oluşturmaya karşın, tek başına bölüşüm rekabetini ortadan kaldırmaya yetmez. Diğer bir deyişle, ekonomi açısından nesnel zemini oluşmadığı sürece, kamu çıkarıyla bireysel çıkar arasındaki çelişmeyi salt ideolojik mücadeleyle ortadan kaldırmaya olanak yoktur.

Bu belirlemeden hareketle şu dört çıkarımı

Şanghay'da yüklenen konteyner gemileri,
Yangshan Limanı. (Ji Haixin/China Daily, 2022)

yapabiliriz. Birincisi, günümüzde bir milletin gizilgücünü en üst düzeyde üretim gücüne dönüştürebilmek için bireysel çıkarın da tetikleyici bir etken olarak kullanılması kaçınılmazdır. İkincisi, bu süreci kapitalist piyasaların kendiliğinden yönlendirmesine terk etmek yerine, bireysel çıkarı kamu çıkarına tabi hale getirecek toplumsal ve ekonomik düzeneklerin tasarımına gereksinim vardır. Üçüncüsü, üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişmesinin önünü açacak hale getirilmesi, tek atımlık değil, sürekli gündemde tutulması gereken kesintisiz bir süreç olarak ele alınmalıdır. Dördüncüsü, bu sürecin doğru yönetilmesi, ancak kamu çıkarını bireysel çıkarın üstünde tutan ve bilimi kendine rehber edinmiş bir siyasal iktidarın varlığı altında olanaklıdır.

Yıkıcı Değil, Yaratıcı Rekabet

Kapitalizm altında rekabet dizginsizdir. Kapitalist sistemde rekabeti ortadan kaldıran da, bu dizginsizliği nedeniyle rekabetin kendisi olmuştur. Üstün gelmek için her şeyin mubah sayılması, rekabette ekonomi dışı güç araçlarının öne geçmesine yol açmıştır. Tekelleşme, rekabetin kendisini bu şekilde yok etmesinin ürünüdür. Mali sermayenin üretim

kan dolaşımı olmaktan çıkıp, üretim ekonomisine hükmeder bir konuma ulaşması, para sermayeye sahip olmanın rekabette sağladığı üstünlük nedeniyledir. En önemlisi de, rekabette yeni ve güçlü araçlar edinme amacının kapitalizm altında devleti mali sermayenin kolektif silahlı örgütü haline getirmesiyle emperyalist devletin oluşumuna yol açmış olmasıdır. Emperyalist devlet, yoğunlaşan ve kendine yeni alanlar arayan mali sermayenin ihracının önünü açmaya yarayan silahlı bir aygıt dönüşmüştür. Emperyalist devlet, günümüzde zora dayalı yöntemlerle doğrudan haraç toplamanın aracı haline gelerek mafyavari bir karakter kazanmıştır.

Kapitalist sistem, rekabetçi dönemde kaynakların verimli dağılımına yol açan işleyişini sürdürme yetisini artık yitirmiştir. Günümüzde piyasaların bu yetisinden yararlanma olanağına sahip olan sistem, sosyalizme açılan bir milli demokratik sistemdir. Öte yandan rekabetin milletin üretim gizilgücünü ve yaratıcılığını açığa çıkartan işlevini sürdürmesi için ekonomiyi piyasaların kendiliğinden yönlendirmesine terk etmemek esastır. Çünkü kapitalizm altında rekabetin kendisini yok etmesine yol açan temel etken sürecin kendiliğindenliği olmuştur. Rekabetin amaca uygun sürdürülebilirliği, ancak en başta çalışan sınıflar olmak üzere milletin bütününün çıkarlarını gözetken ve kendini piyasaları yönlendirmek için gerekli merkezi araçlarla donatmış bir devletin varlık ve öncülüğünü gerektirir. Üstelik devletin kendini bu süreç içinde ekonomik güç kazanan kesimlerin kendi çıkarları doğrultusunda kolektif amaçtan sapırtıcı etkilerinden koruyacak sağlam bir zırhla donatması yaşamsal önem taşır. Diğer bir deyişle, “kapitalist yolcuların” iktidardan, özellikle de iktidarın kilit noktalarından uzak tutulması gerekir. Bugün mazlum bir ülkenin emperyalist dünya piyasasına eklemlenerek kapitalist bir ülke haline gelmesine olanak yoktur. Ama böyle bir ülkenin kapitalistleşmesinin biricik yolu, milli demokratik devrimle ekonomisini geliştirdikten sonra “kapitalizme geri dönmesi”dir.

Bireysel Çıkarı Kolektif Çıkarı Tabi Kılmak İçin Planlama

Milli demokratik devletin piyasalar üstündeki düzenleyici ve yönlendirici rolü, bölüşüm sürecine müdahale etmekle sınırlı değildir. Refah artışından milletin bütün kesimlerinin yararlanmasını sağlamak milli birliği pekiştirmek için kuşkusuz son derece önemlidir. Üstelik burada milletin en yoksul kesimlerine ve ülkenin en yoksul bölgelerine de öncelik vermek gerekir. Ama devletin ekonomi alanındaki yönlendiriciliğini bu işleyle sınırlamak, onu “sosyal devlet” derekesine indirgemek anlamına gelir. Kolektif çıkarın uzun erimli odak noktası üretici güçlerin geliştirilmesidir. Onun için planlama sıradüzeninin başında içerik ve düzey açısından üretim yer alır.

Üretim hedeflerinin kolektifin çıkarlarını yansıtmayı esastır. Planlama, salt teknik nitelikte bir etkinlik olarak ele alınmamalıdır. Kalkınma, hem ekonomik hem de toplumsal ayağı olan bir süreçtir. Çünkü yaşama geçirilmesi ancak milletin topyekûn yetisinin güçlendirilmesiyle olanaklı hale gelir. Belirlenen hedeflere ulaşmak, yalnızca gerekli teknik ve bilgiyle donanmış bir işgücünün yetiştirilmesini değil, aynı zamanda milletin izlenecek stratejiyi benimseyerek seferber olmasını gerektirir. Stratejinin uygulanmasında milletin enerji ve yaratıcılığını açığa çıkararak etkin bir katılımı sağlamak kilit önem taşır. Milletin kültürel ve toplumsal düzeyinin yükseltilmesi, sürekli olarak gözetilmesi gereken bir unsurdur. Toplumsal gelişmenin ekonomik gelişmenin gerisinde kalması, giderek ekonomik gelişmenin de hem yavaşlamasına hem de kolektif çıkardan uzaklaşmasına yol açar. Her kalkınma stratejisine bir örgün ve yaygın eğitim stratejisinin eşlik etmesi esastır.

Planlama hem hedefleri hem de o hedeflere ulaşmak için izlenmesi gereken yol ve araçların belirlenmesini kapsar. Hangi alanların doğrudan planlanıp, hangi alanlarda ise belirlenen hedefe ulaşmada piyasaların

işleyişinden yararlanılacağına doğru ayrımını yapmak büyük önem taşır. İnsan bedeninden örnek vermek gerekirse, kalp atışlarımızın, nefes alıp vermemizin ya da iç organlarımızın çalışmasının otomatiğe bağlanmış olması, bizim bilincimizi hayatta kalmak için zorunlu bedensel etkinliklerin dışına yoğunlaştırmamıza olanak tanır. “Kan pompası”nı ya da “nefes körüğü”nü sürekli kendimiz çalıştırmak zorunda kalsaydık, insanın hayatta kalmak için debelenmek dışında hiçbir şey yapmasına olanak kalmazdı.

“Ekonomik ve toplumsal tasarım”, bireysel çıkarın bir tetikleyici olarak kullanılmasının kaçınılmaz olduğu ortamlarda, ortaya çıkan sonuçların kolektif çıkarla uyumlu olmasını sağlamaya yönelik ekonomik ve toplumsal düzeneklerin tasarımıyla uğraşan görece yeni bir bilim dalıdır. Ekonomi bilimi içinde bu alana yoğunlaşmak, son derece yararlı sonuçlar vermeye adaydır.

Devletin Öncülüğünde Arasız Dönüşümleri Esas Alan Bir Planlama Süreci

Milli demokratik kalkınmanın temelinde yatan sorunsal, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki uyumun üretici güçleri geliştirecek biçimde sağlanmasıdır. Bu durum, üretici güçlerde sağlanan nitel ve nicel gelişmeye bağlı olarak üretim ilişkilerinde de sürekli olarak yeniden uyarlamaları gerekli kılar. Çin Deneyi, bu açıdan bize zengin örnekler sunmaktadır.

1990’larda Çin’in devlet şirketleriyle yabancı şirketler arasında kurulan ortaklıklar aracılığıyla Çin’in ileri teknolojileri edinip geliştirebilir hale gelmesini olanaklı kılan etken, 1978’de başlayan Reform ve Dışa Açılma Hareketi’yle Çin’in imalat sanayisinde üretim yetisini belli bir eşğin üstüne çıkartmış olmasıdır. Köylük bölgelerle kentler arasındaki eşitsizliğin giderilmesi, sanayinin gelişme hızıyla uyumlu bir kentleşmeyi gerektirir. Çin’in bir dönem yüksek büyüme hızına kilitlenmiş olmasının nedenlerinden biri planlanan kentleşmenin işsizliğe yol açmadan

gerçekleştirilmesini sağlamak olmuştur. İhracatı esas alan bir ekonomiden iç pazarı güçlendirmeyi birincil hedef olarak gözeten bir ekonomiye geçişte, hane halklarının tasarruf oranlarını düşürmeye yönelik önlemler alınmıştır. Bu geçişe bütün ülkede yaşanan bir refah artışı eşlik etmiş, orta sınıf güçlendirilmiş ve bölgeler arası eşitsizlikleri azaltmak için merkezi olarak geri bölgelere üretime yönelik kaynak aktarımına hız verilmiştir. 2021 yılında Çin'de mutlak yoksulluğun ortadan kaldırılması bu sayede mümkün olmuştur. Mutlak yoksulluk, “parasal destek dağıtarak” değil, yeni üretim ve istihdam olanakları yaratılarak ortadan kaldırılmıştır.

Üretim ilişkilerinin merkezinde mülkiyet ilişkileri yer alır. Çin ekonomisi, bugün devletin öncülük yaptığı bir karma ekonomidir.

Piyasa güçlerinin yönlendirmesine terk edilmiş bir ekonomide, geri teknolojilerin yaygınlık kazanmış ileri teknolojilerin yanında varlıklarını sürdürmelerine olanak yoktur. Bunun nedeni, ekonomiyi yönlendiren esas etkenin “kâr güdüsü” olmasıdır. Oysa üretim ve istihdamı esas alan devlet öncülüğündeki bir ekonomide aynı alanda ileri ve geri teknolojilerin bir arada kullanılma olanağı mevcuttur. Çin, kendi gelişme sürecinde bu olanaktan da başarılı bir biçimde yararlanmıştır.

Üretici güçlerin geliştirilmesinde işgücünün üretkenliğinin yükseltilmesi esas alınmıştır. Çin'in ileri teknolojileri edinmek amacıyla oluşturulmuş “ileri teknoloji bölgeleri”, ileri teknoloji kullanan doğrudan yabancı yatırımlarla kurulan ortaklıklardan ibaret değildir. Her ileri teknoloji bölgesinde, üretim etkinliğinin yanı sıra, üniversite, meslek okulları ve araştırma-geliştirme merkezleri yer almaktadır.

Meslek okulları eğitimlerini üretim etkinliğinin bir parçası olarak iş üstünde gerçekleştirdikleri gibi, üniversiteler ile ar-ge merkezleri arasında da bir işbölümü söz konusudur. Üniversiteler, söz konusu bölgenin daha genel ve kuramsal yönü belli bir ağırlık taşıyan sorunlarına ilişkin çözümler geliştirmeye çalışırken, ar-ge kuruluşlarına verilen görev, ürünlerin rekabet gücünü arttıracak yeniliklerin tasarımıdır. Ayrıca bu bölgelerde yer alan ortaklıkların bütün yönetim kademelerinde belli bir oranda Çinli yöneticilerin bulunması zorunluluğunun getirilmiş olması, aynı zamanda “yaygın yöneticilik eğitimi” sağlamaya yöneliktir.

Üretim ilişkilerinin merkezinde mülkiyet ilişkileri yer alır. Çin ekonomisi, bugün devletin öncülük yaptığı bir karma ekonomidir. Kamu mülkiyeti, grup mülkiyeti ve kişisel mülkiyetin bir arada yer aldığı Çin ekonomisinde, bu süreç içinde değişik “melez mülkiyet biçimleri” de “deneysel olarak” irdelenmiştir. Tasarlanan melez mülkiyet biçimleri, önce pilot bölgelerde uygulamaya konmuş, üretim gücünü geliştirme yetileri denendikten sonra, başarılı olanlar yaygınlaştırılmış, başarısız olanlar ise terk edilmiştir.

Faiz oranları, kurlar, enflasyon, istihdam, tasarruf ve yatırım oranları ve benzeri makroekonomik göstergeler, bir ekonomik ortamın iklimini oluşturur. Onun için bu değişkenlerin her dönemin önceliklerine uygunluk açısından farklı optimal değerleri söz konusudur. Devletin ekonominin dönüşümü için gereksinim duyulan ve bu değişkenler arasındaki nesnel ilişkilerle uyumlu rota değişikliklerini yapmasını olanaklı kılacak merkezi araçları elinde bulundurması gerekir. Para dolaşımını üretimin kan dolaşımı olarak üretime tabi kılmayı esas alan bir yaklaşımla bu tür rota değişikliklerini yapan Çin, bu sayede küresel mali krizlerden görece daha az zarar görerek çıkmayı başarmıştır.

Devlete Bilimin Yol Göstericiliğinde Kamu Çıkarının Yön Vermesi

Millet, günümüzde hem emperyalist hegemonyaya karşı ülkenin bağımsızlık ve egemenliğinin korunmasının hem de ülkenin kalkınmasının temel gücüdür. Milli devlet de, bu mücadelede milletin sahip olduğu temel örgüttür. Milli devletin bu süreçleri başarılı bir biçimde yönetmesinin iki ana esası vardır. Birincisi, bilimin yol göstericiliği ile milletin topyekûn ve etkin biçimde seferber edilmesinin birleştirilmesi; ikincisi de, siyasal iktidarın bireysel çıkarın kolektif çıkara tabi kılınması ilkesine bağlı kalmasının sağlanmasıdır. Milli devlet, bu iki esas yerine getirildiği ölçüde gerçekten milletin örgütlemiş haline dönüşür.

Batı'da burjuva demokratik devrimleriyle birlikte

Bilimi rehber, halka hizmeti ilke edinmiş iktidarlar, ortak bir geleceği paylaşan Yeni Dünya'nın öncü birliklerini oluşturacaktır.

kurulmuş olan demokrasilerin esas kaynağı, egemen sınıfların kendi içlerinde uzlaşma gereksiniminin karşılanmasıdır. Bu demokrasilerde halka biçilen konum edilginindir. Kapitalizmin yükseliş döneminin insanı özgürleştirici etkisi, halkın sistem tarafından kendisine biçilen konumun ötesine geçmesine ve önemli hak mücadeleleri vermesine yol açmıştır. Sömürgeleri yağmalayarak kendi iç çelişmelerini yumuşatmayı başaran emperyalist ülkelerde demokrasi, giderek sisteme olan itirazı toplumun kıyısına sürüp etkisizleştirmenin bir aracına indirgenmiştir. Emperyalist sistemin Gelişen Dünya ülkelerinde “demokrasi”ye biçtiği işlev, ülkenin kanallarının emperyalist etki, baskı ve müdahalelere açık tutulması olarak özetlenebilir.

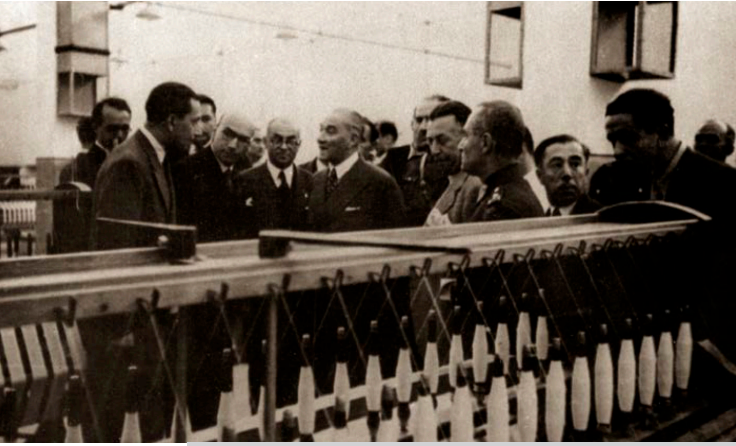
Oysa gelişen ülkelerin ihtiyacı halkın etkin bir konuma getirilmesidir. Ülkenin bağımsızlığının ve milletin egemenliğinin korunup pekiştirilmesinin de, kalkınma program ve stratejilerinin yaşama geçirilmesinin de temel güvencesi, milletin seferber edilmesidir. Gelişen Dünya'nın kitlelerin düzeyini kendi deneyimleri içinde öğrenerek yükseltmesini gözetken, onların yaratıcılık ve enerjileri açığa çıkartmaya hizmet eden bir Yeni Demokrasi'ye ihtiyacı vardır. Her ülke, Batı'nın dayattığı tek tip “demokrasi reçeteleri” yerine, kendi koşullarına uygun ve baş ilkesi “halka hizmet” olan kendi “Yeni Demokrasi”sini kurma ve geliştirme göreviyle karşı karşıyadır.

Gelişen Dünya'da toplumsal ve ekonomik gelişmede bilimi en gerçek yol gösterici kabul eden, kamu çıkarı ve paylaşımcılığa dayalı siyasal iktidarların oluşumu ve yaygınlaşması, ancak bu hedefin en başta emekçi sınıflar olmak üzere bütün millete maledilmesiyle olanaklı hale gelecektir. Ekonomik bakımdan güç kazanan kesimlerin iktidara egemen olmaları, bu hedefin önüne bir engel olarak çıkar. Bilimi rehber, halka hizmeti ilke edinmiş iktidarlar, ortak bir geleceği paylaşan Yeni Dünya'nın öncü birliklerini oluşturacaktır.

Çin Deneyi bu açıdan da öğretici olan unsurları içermektedir. Çin'in başarısının sırrı, milletin çağımızın temel toplumsal gücü olarak yeniden ve daha derinden keşfi ile sosyalizmde ısrarda yatmaktadır. Günümüzde de sosyalizmin inşasını sürdürmek için de kapitalist yolcuların iktidardan uzak tutulmasına özel bir özen gösterilmektedir.

Eşitlikçi ve Adil Bir Uluslararası Düzen ve Kalkınma

Kapitalizm altında rekabet, emperyalizm aşamasında yıkıma dönüşmüştür. Emperyalistler arası paylaşım rekabetinin tetiklediği iki dünya savaşı, insanlığa

Atatürk, Nazilli Basma Fabrikasının hizmete açılışında, Nazilli, Aydın, 9 Ekim 1937. (Atatürk websitesi)

tarih boyunca eşi görülmemiş bir yıkım getirmiştir. Emperyalizmin dünyaya dayattığı uluslararası düzenin anahtar kavramı, hegemonyadır. Hegemonya, bugün yalnızca emperyalist sistemin Ezilen Dünya üstündeki zora dayalı egemenliğini değil, aynı zamanda emperyalist sistemin kendi sıradüzeni içinde ABD'nin diğer emperyalist ülkeler üstündeki denetimini de kapsamaktadır. ABD'nin bu amaçla tasarlayıp dayattığı neoliberal uluslararası düzen günümüzde hızlı bir çöküş sürecine girmiştir. ABD hegemonyasının hızla gerilemesine yol açan temel etken, Yükselen Avrasya'dır. Emperyalist sisteme hayatın her alanında seçenek oluşturmaya yönelen bu yükseliş, insanlığın ortak geleceğini birlikte şekillendirmeyi hedeflemektedir. Askeri, siyasal, ekonomik, ideolojik ve kültürel alanlarda ABD hegemonyasına karşı yürütülen bu mücadele içinde yeni, eşitlikçi, adil ve karşılıklı yarara dayanan bir uluslararası düzen de şimdiden kurulmaya başlanmıştır.

Günümüzde tek tip olan emperyalist dünyadır. Gelişmekte olan ülkeler, milletleşme sürecinin değişik aşamalarında bulunmaları ve tarihsel, kültürel ve toplumsal birikimlerinin farklılığı nedeniyle geniş bir çeşitlilik göstermektedir. Yeni

uluslararası düzen, bu çeşitliliğe saygı gösteren ve her ülkenin kendi koşulları çerçevesinde belirlediği kendine özgü gelişme stratejisi doğrultusunda uluslararası işbirliğinden yararlanmasına olanak tanıyan bir düzen olacaktır. Gelişen Dünya'nın çeşitliliği, böylelikle ülkeleri ayırıştıran değil, onları insanlığın ortak geleceğini kurmada birleştiren yeni bir güç kaynağına dönüşecektir. Farklı kültürler arasındaki etkileşim, yeni ve daha üst düzeyde ortak bir insanlık kültürünün inşası sürecine güç katacaktır.

Yeni bir uluslararası düzen, masa başlarında değil, ancak hayatın ve mücadelenin içinde bütün ülkelerin etkin katılımıyla inşa edilebilir. Çin'in başını çektiği Kuşak-Yol Girişimi bu süreci ilerletmenin etkin ve önemli bir aracını oluşturmaktadır. Avrasya'nın karasal yapısını da bir ayakbağı olmaktan çıkarıp bir üstünlük unsuru haline getirmeyi amaçlayan bu girişimin başarısı, Çin dışındaki diğer ülkelerin bu girişimin hem şekillenmesi hem de uygulanmasına daha etkin bir biçimde katılmalarına bağlıdır.

Eşitlikçi ve adil bir uluslararası düzenin en sağlam güvencesi, bütün ülkelerin güçlü hale gelmesidir. Çin'in "mucizevi" olarak nitelendirilen hızlı gelişmesi, bütün dünyaya yoksulluğun kader olmadığını göstermiştir. Bilim temelinde saptanmış ve devlet öncülüğünde uygulamaya konan doğru bir kalkınma stratejisinin milletin üretim gizilgücünü açığa çıkarmada ne kadar etkili olduğu böylelikle gözler önüne serilmiştir. Bir ülkenin refahının Kaf Dağı'nın ardında ulaşılamaz bir yerde olmadığı çıplak gözle görülür hale gelmiştir. Çin deneyiminden çıkarılması gereken en önemli ders, budur. Üstelik emperyalist sistem altında bir köstek olan "uluslararası işbirliği"ni yeni uluslararası düzende her ülkenin gelişmesini hızlandırmada yararlanabileceği bir desteğe dönüştürme olanağı, insanlığın önünde yeni ufuklara yol açmaktadır.

Program, strateji ve siyasetler, insanlığın ortak

özlemlerini ne kadar güçlü bir biçimde yansıtırlarsa yansıtırlar, nesnel koşulları oluşmadığı sürece hayatın dışında kalırlar. Bugün emperyalist hegemonyanın geriletilmesinin gelişmekte olan ülkelerin hayat alanını genişletmesi, bu ülkelerin nesnel zorunluluklarının hem yönetimlerinin hem de halklarının tutumlarını yönlendirmede daha etkin bir rol oynamasına yol açmaktadır. Türkiye Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, kısa bir süre önce “Çin Modeli’ni benimsedikleri” yönünde bir açıklama yapmıştır. MetroPOLL Araştırma Şirketi, yaptığı saha araştırmasında Türk halkı içinde Türkiye’nin dış ilişkilerinde “Çin ve Rusya’ya öncelik vermesi” isteminin “ABD ve Avrupa Birliği’ne öncelik verme” istemine ağır basar hale geldiğini saptamıştır. Afrika’da yeni sömürgeciliğe karşı yükselen mücadelede, Rusya, Çin ve Türkiye Afrika’nın dostları olarak görülmektedir. Bütün bunlar, dünya milletlerinin kendi deneyimleri içinde gerçekleri hızla görme ve öğrenmeye yöneldiklerinin göstergeleridir. ABD’nin Kuşak-Yol Girişimi’ni engellemek için her türlü çabaya öncelik vermesi, ya da Xi Jinping, Vladimir Putin ve Tayyip Erdoğan’ın emperyalist sistemin yarı resmi yayın organlarında “bir an önce bertaraf edilmesi gereken liderler” olarak birlikte resmedilmeleri, aynı madalyonun diğer yüzünü oluşturmaktadır.

Kemalist Devrim’in ilkeleri, içinde barındırdığı geniş çeşitliliğe karşın, Gelişen Dünya’nın günümüzdeki ortak programının belkemiğini oluşturmaktadır.

Türkiye, 20. yüzyılın başında emperyalist işgale karşı verdiği Kurtuluş Savaşı’yla bağımsızlık ve egemenliğini sağlamıştır. Atatürk’ün önderliğinde yürütülen Kemalist Devrim, Türkiye’nin milli demokratik devriminin

eşsiz bir atılımını oluşturmuştur. Milliyetçilik, Halkçılık, Cumhuriyetçilik, Devletçilik, Laiklik ve Devrimcilik ilkeleri, Kemalist Devrim Programı’nı özetlemektedir. Milliyetçilik, hem bağımsızlık ve egemenliğin korunmasını hem de ekonomik ve toplumsal gelişme için temel gücün millet olduğunu ifade etmektedir. Halkçılık, en başta köylülük olmak üzere halka dayanma ve halka hizmeti esas alan yaklaşımın ilkesidir. Bu ilke, halkın refahını ve etkin katılımını sağlamadan ülkenin geleceğinin güvence altına alınamayacağı esasına dayanmaktadır. Cumhuriyetçilik, milli devletin gerçekten milletin örgütlenmiş hali olması gereğinin ifadesidir. Devletçilik, milli demokratik bir ekonomi ve toplumun inşası için devletin öncü ve planlayıcı işlevinin vazgeçilmezliğini vurgulamaktadır. Laiklik, milletleşme sürecinin önünde engel oluşturan feodal unsurların aşılmasının temel aracıdır. Bu ilke, bilimi hayatta en gerçek yol gösterici kabul eden Aydınlanma temeli üstünde yükselmektedir. Devrimcilik, devrim sürecinin arasız biçimde yürütülmesi gerektiği gerçeğini yansıtmaktadır.

Aradan geçen bir yüzyıl Kemalist Devrim’in ilkelerini eskitememiştir. Bu ilkeler, içinde barındırdığı geniş çeşitliliğe karşın, Gelişen Dünya’nın günümüzdeki ortak programının belkemiğini oluşturmaktadır. Esneklikten ancak sağlam bir belkemiğinin varlığında istenen yarar sağlanabilir. Dünyadaki nesnel koşullar, Türkiye’nin Kemalist Devrim’le büyük bir atılım yaparak başlattığı milli demokratik devrimini tamamlaması için son derece uygun bir zemin yaratmaktadır.

20. yüzyıl, Rusya, Türkiye, Çin ve İran’da yükselen demokratik devrim dalgasıyla başlamıştı. Bu dört ülkenin 21. yüzyılın başlarında yine emperyalist hegemonyaya karşı mücadelenin ön saflarında yer almaları, kuşkusuz bir rastlantı değildir. Bu durum, çağımızın Milli Demokratik Devrimler ve Sosyalizme Açılım Çağı olduğunun açık bir göstergesidir. 🌸